

INRICHTINGS- EN BEHEERPLAN

Enkhuizer Strand

16 november 2021

RHO ADVISEURS

RHO ADVISEURS

DATUM	16 november 2021
KENMERK	20210704_0001
PROJECT	Enkhuizer strand
PROJECTLEIDER	drs. ing. J.M. van Riet
OPDRACHTGEVER	Enkhuizer Strand BV
PROJECTNUMMER	20210704
AUTEUR	Mink Enthoven
STATUS	Concept

INHOUD

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Leeswijzer	4
2. Actuele natuurwaarden	5
2.1 Ligging ten opzichte van beschermde natuurgebieden	5
2.1.1 Natuurnetwerk Nederland	5
2.1.2 Natura 2000-gebieden	5
2.2 Aanwezigheid van soorten en habitat	7
2.2.1 Aanwezige soorten	7
2.2.2 Aanwezig habitat	7
3. Inrichtingsvoorstel	12
3.1 Grasland	12
3.2 Veenmoeras	12
3.3 Oeverzone	12
4. Beheer	14
4.1 Grasland	14
4.2 Veenmoeras	14
4.3 Oeverzone	14
Bijlage 1 Niet-broedvogels Natura 2000-gebied 'IJsselmeer'	15
Bijlage 2 Bijzondere soorten	17

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Ligging gebied en eigendom

Als onderdeel van de recreatieve ontwikkeling Enkhuizerzand wordt een stuk buitendijks gebied ingericht als moeras. Het perceel is grotendeels in eigendom van de gemeente Enkhuizen en voor een klein deel in eigendom van de Staat. Het perceel is gelegen ten noorden van Enkhuizen (zie figuur 1.1).

Figuur 1.1 Ligging projectlocatie

Provinciaal monument

De Oosterdijk (onderdeel van de Westfriese Omringdijk) gelegen langs het perceel heeft de status van een provinciaal monument. Belangrijk is dat de openheid van het gebied gehandhaafd blijft om dit monument tot zijn recht te laten blijven komen.

Watervergunning

Omdat de Oosterdijk een primaire waterkering betreft zal er voor de aanvang van werkzaamheden afstemming plaats moeten vinden met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Voor de meeste werkzaamheden zal een watervergunning benodigd zijn.

Dit inrichtingsplan gaat alleen in op ecologische aspecten

In deze rapportage wordt alleen ingegaan op de ecologische mogelijkheden voor de locatie op basis van de huidige ecologische waarden en potentie. Hiermee wordt een voorstel gedaan voor de inrichting en het beheer.

Inhoud afgestemd

Voorliggende document is in afstemming met Staatsbosbeheer en Groot EcoAdvies (veldwerkbureau) door Rho adviseurs opgesteld.

1.2 Leeswijzer

In het tweede hoofdstuk worden de actuele natuurwaarden beschreven, waaronder de ligging ten opzichte van natuurgebieden. In het derde hoofdstuk wordt een inrichtingsvoorstel gedaan. In het vierde hoofdstuk is een voorstel gedaan voor beheermaatregelen.

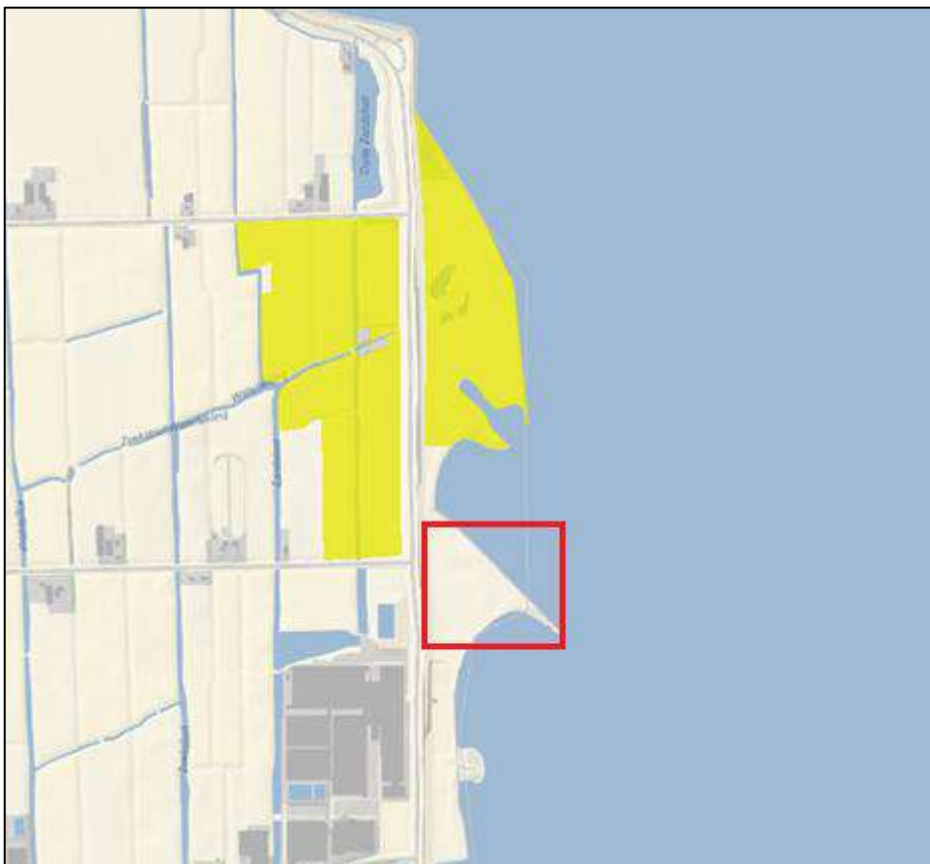
2. ACTUELE NATUURWAARDEN

Om te bepalen wat voor type inrichting/beheer optimaal is voor de locatie is het belangrijk de reeds aanwezige natuurwaarden in kaart te brengen en hierbij zoveel mogelijk aan te sluiten. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op deze huidige natuurwaarden.

2.1 Ligging ten opzichte van beschermde natuurgebieden

2.1.1 Natuurnetwerk Nederland

De locatie ligt vlak bij het Natuurnetwerk Nederland dat ten westen op ongeveer 100 meter afstand van de locatie ligt en ten noorden op ongeveer 200 meter (figuur 2.1). Het deel ten westen van de dijk heeft kruiden- en faunarijk grasland als natuurdoel. Het buitendijks gelegen deel ten noorden bestaat uit zilt- en overstromingsgrasland en veenmoeras. In het noordelijke deel is een zone ingericht als haagbeuken- en essenbos.

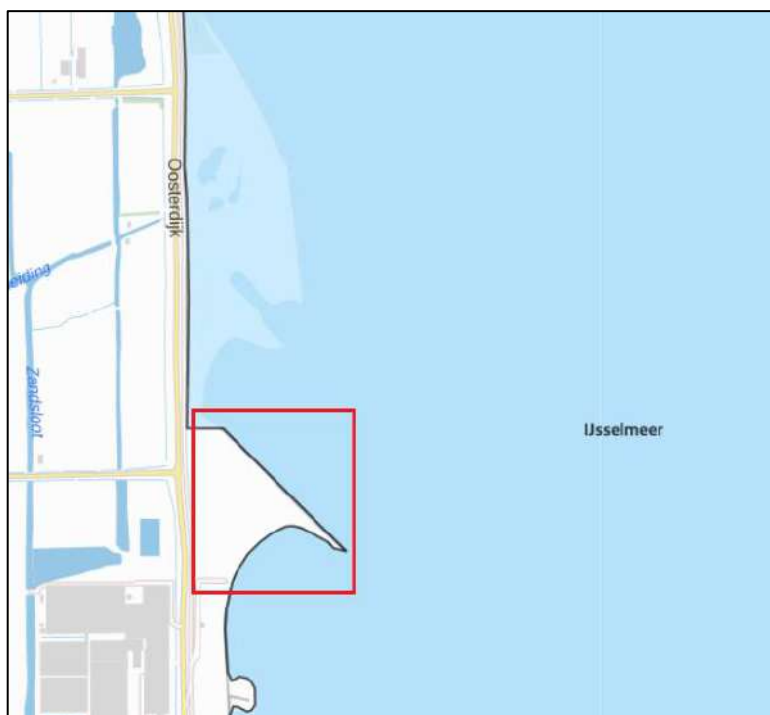
Figuur 2.1 Globale ligging projectlocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland¹

2.1.2 Natura 2000-gebieden

De locatie grenst aan het Natura 2000-gebied 'IJsselmeer' (figuur 2.2). Dit gebied is aangewezen als Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebied. Het gaat om een zoetwatersysteem dat grotendeels gevoed wordt door de IJssel. Er is een zoetwatergemeenschap aanwezig met twee in de voedselketen cruciale sleutelsoorten: de driehoeksmossel en de spiering. Op de overgangen tussen water en land komen rietland voor. Bij verdere successie verruigt het rietland en vindt opslag van wilg plaats. Vooral op de hogere delen ontwikkelen zich struwelen en bos.²

¹ Kaartenbank Provincie Noord-Holland, Natuurbeheerplannen, geraadpleegd op 7 oktober 2021.

² Natura2000.nl/gebieden/flevoland/IJsselmeer geraadpleegd op 7 oktober 2021.

Figuur 2.2 Globale ligging projectlocatie ten opzichte van Natura 2000-gebieden³

Doelstellingen voor het IJsselmeer zijn op te delen in habitattypen, habitatrichtlijnsoorten, broedvogels en niet-broedvogels. In onderstaande tabel zijn de doelstellingen uiteengezet, de niet-broedvogels zijn opgenomen als bijlage 1.

Tabel 2.1 Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied IJsselmeer⁴

	doelst. opp.vl.	doelst. kwal.	doelst. pop.
Habitattypen			
H1330B – Schorren en zilte graslanden binnendijks	=	=	
H3140 – Kranswierwateren	=	=	
H3150 – Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	=	=	
H6430A – Ruigten en zomen moerasspirea	=	=	
H6430B – Ruigten en zomen harig wilgenroosje	=	=	
H7140A – Overgangs- en trilzomen trilvenen	=	=	
Habitatrichtlijnsoorten			
H1163 – Rivierdonderpad	=	=	=
H1318 – Meervleermuis	=	=	=
H1340 – Noordse Woelmuis	>	=	>
H1903 – Groenknolorchis	=	=	=
Broedvogels			bp.
A017 – Aalscholver	=	=	8000*
A021 – Roerdomp	>	>	7
A034 – Lepelaar	=	=	25
A081 – Bruine kiekendief	=	=	25

³ calculator.aerius.nl/calculator/ geraadpleegd op 7 oktober 2021.

⁴ Natura2000.nl/gebieden/flevoland/IJsselmeer geraadpleegd op 7 oktober 2021.

	doelst. opp.vl.	doelst. kwal.	doelst. pop.
A119 – Porseleinhoen	>	>	18
A137 – Bontbekplevier	>	>	13
A151 – Kemphaan	>	>	20
A193 – Visdief	=	=	3300
A292 – Snor	=	=	40
A295 – Rietzanger	=	=	990

Legenda	
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
bp.	aantal broedparen
*	Regionaal doel: dit doel geldt voor meerdere gebieden.

2.2 Aanwezigheid van soorten en habitat

2.2.1 Aanwezige soorten

Om de huidige aanwezige soorten te bepalen is waarneming.nl geraadpleegd en heeft een ecooloog een veldbezoek afgelegd op de locatie. Hieruit blijkt dat er in de huidige situatie reeds weidevogels en moerasvogels voorkomen. Enkele van deze soorten zijn tevens doelsoorten van het IJsselmeer.

Daarin valt onderscheid te maken tussen de soorten die broeden rond het IJsselmeer en de soorten die daar foerageren.

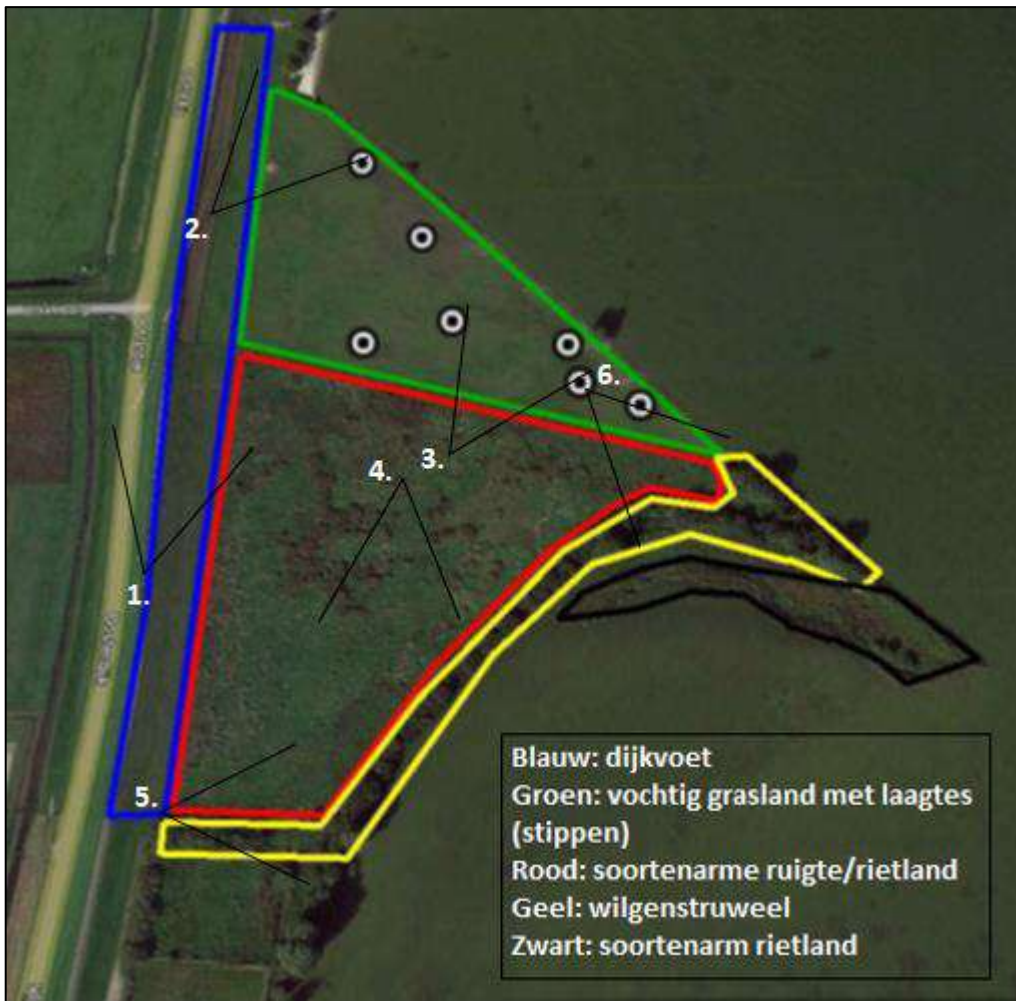
Een voorbeeld van een soort die broedvogel is voor het IJsselmeer is de rietzanger. Deze is de afgelopen vijf jaar regelmatig waargenomen op de projectlocatie (figuur 2.3). Voor de overige bijzondere vogelsoorten die de afgelopen vijf jaar in het gebied zijn waargenomen is een kaart in de bijlagen opgenomen als bijlage 2. Het gaat om losse waarneming, het aantal territoria van dieren ligt een stuk lager. Uit de waarnemingen blijkt met name dat het noordelijk gelegen grasland in de huidige situatie al van grote waarde is voor verschillende moeras en weidevogels, zoals de grutto en de kluut. Deze soorten zijn opgenomen in de instandhoudingsdoelen voor het IJsselmeer met als beschermde functies foerageergebied en rust- en verblijfplaatsen. Het grasland functioneert gezien de hoeveelheid waarnemingen in de afgelopen vijf jaar (bijlage 2) waarschijnlijk als een foerageergebied en/of rust- en verblijfplaats voor deze soorten.

Figuur 2.3 Rietzanger

2.2.2 Aanwezig habitat

In de huidige situatie heeft de locatie een 'groen' bestemming. Er vindt geen specifiek natuurbeheer plaats. Op natuurlijke wijze zijn er enkele verschillende zones ontstaan die te onderscheiden zijn als verschillende biotopen. Deze biotopen hebben een wisselende ecologische waarde. Naast de dijkvoet aan de westzijde is er aan de noordzijde een vochtig grasland met laagtes aanwezig, aan de zuidzijde een soortenarme ruigte (of rietland) en langs de zuidelijke rand en oever een wilgenstruweel met op de punt soortenarm rietland. In onderstaande figuur (figuur 2.4) zijn de zones met de verschillende biotopen weergegeven.

Figuur 2.4 Aanwezige biotopen (nummers geven standpunt foto's op volgende pagina's weer)

Op de hierop volgende pagina's zijn een aantal foto's toegevoegd om een duidelijker beeld te geven van de biotopen. De eerste twee foto's geven een beeld vanaf de dijk over het plangebied langs de noordzijde (1) en langs de zuidzijde (2). Op de daaropvolgende pagina staat op de eerste foto het noordelijk gelegen grasland afgebeeld (3) en op de tweede foto de soortenarme ruigte/rietland (4). Enkele soorten die voorkomen in de soortenarme ruigte/rietland zijn riet, rietgras, grote brandnetel en harig wilgenroosje. De volgende pagina laat met de eerste foto het recreatieve pad zien dat gelegen is aan de zuidzijde van deze ruigte/rietland (5) en met de tweede foto de overgang tussen het grasland en de soortenarme ruigte/rietland (6).

3. INRICHTINGSVOORSTEL

In figuur 3.1 (op de volgende pagina) is het inrichtingsvoorstel voor de percelen weergegeven. Dit inrichtingsvoorstel is mede gebaseerd op en sluit aan bij:

- inrichting van de percelen in de nabije omgeving;
- natuurdoelen van het nabijgelegen Natuurnetwerk Nederland;
- instandhoudingsdoelen broedvogels Natura 2000-gebied IJsselmeer;
- instandhoudingsdoelen niet-broedvogels Natura 2000-gebied IJsselmeer;

3.1 Grasland

Uit voorgaande analyse is gebleken dat het noordelijk gelegen grasland in de huidige situatie en vorm reeds van grote ecologische waarde is. Het grasland dient daarom als zodanig in stand gehouden te worden. Om de ecologische waarde te vergroten kan er worden verschaald. Hiervoor is besloten tot het natuurtype N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland.

Enkele doelsoorten zijn de veldleeuwerik, kievit, graspieper, geknikte vossenstaart, late ogentroost en beekpunge.

3.2 Veenmoeras

Wat betreft het zuidelijke deel van het terrein is er momenteel sprake van een soortenarme ruigte/rietland. Hier ligt de potentie om dit om te vormen tot het natuurtype N05.03 veenmoeras. Hierin wordt geadviseerd een tweedeling te hantieren om beheerkosten te beperken en een variatie van jong en oud riet te ontwikkelen. Dit onderscheid ontstaat door een verschil in beheer en wordt in het volgende hoofdstuk behandeld. De ene zone wordt aangeduid als veenmoeras met intensief onderhoud en de ander als veenmoeras met extensief onderhoud.

Enkele doelsoorten zijn de waterral, krakeend, tafeleend, dodaars, rietzanger, blauwborst, rietgors, bosrietzanger, moerasmelkdistel, koninginnekruid, grote valeriaan, moerasspirea, dotterbloem, ruwe bies, grote lisdodde en riet.

3.3 Oeverzone

Resterend is er de oeverzone langs het IJsselmeer. De huidige begroeiing vormt een landschappelijke overgang tussen oever en IJsselmeer en bestaat met name uit wenselijke ecologische begroeiing zoals wilgen. Geadviseerd wordt deze zone zich vrij te laten ontwikkelen.

Figuur 2.1 Inrichtingsvoorstel

4. BEHEER

Om de beheermaatregelen te bepalen heeft afstemming plaatsgevonden met Staatsbosbeheer. Deze is bereid om te kijken naar de mogelijkheden om het beheer van het ten noorden gelegen stukje natuur (NNN) te combineren met dit perceel. Om tot definitieve afspraken te komen is zal nog nader overleg plaats moeten vinden.

Staatsbosbeheer beschikt over het materieel om het onderhoud uit te voeren zoals dat hieronder is beschreven. Daarbij gaat het onder meer om een eenassige rupsmaaier, die nodig is om in het enigszins drassige terrein te werken zonder dat schade aan de betreffende habitats wordt toegebracht. Een willekeurig voorbeeld van een dergelijke maaier, gekoppeld aan een opraapmachine is in de afbeelding hiernaast opgenomen.

Figuur 4.1 Rupsmaaier

4.1 Grasland

Om het grasland te behouden en verschralen is het benodigd 1x per jaar te maaien met een 1-assige rupsmaaier en het maaisel af te voeren. Het optimale maaimoment hiervoor is 15 juli. Dan zitten er nog maximaal nutriënten in de beplanting die afgevoerd kunnen worden en zijn (vrijwel) alle vogels klaar met broeden.

4.2 Veenmoeras

Zoals beschreven in het inrichtingsvoorstel wordt er gekozen het veenmoeras op te delen in twee delen. Een (relatief) intensief beheerd deel en een (relatief) extensief beheerd deel.

Veenmoeras intensief beheer

Om het eerste deel van het veenmoeras te ontwikkelen wordt er 1x per drie jaar gemaaid met een 1-assige rupsmaaier en moet het maaisel worden afgevoerd. Ook hiervoor is halverwege juli het meest geschikte maaimoment.

Veenmoeras extensief beheer

Om het achterste deel van het veenmoeras te ontwikkelen wordt er 1x per vijf jaar gemaaid met een 1-assige rupsmaaier en moet het maaisel worden afgevoerd. Mogelijk moeten hierbij ook een aantal wilgen worden afgezet. Hiervoor is halverwege juli het meest geschikte maaimoment.

4.3 Oeverzone

De oeverzone is vrij om zich natuurlijk te ontwikkelen (nulbeheer). Hier kan wel onderhoud worden gepleegd wanneer nodig met betrekking tot de waterkerende functie. Het beheer moet dan worden uitgevoerd buiten de broedperiode van vogels (globaal 15 maart tot en met 15 juli).

Bijlage 1 Niet-broedvogels Natura 2000-gebied 'IJsselmeer'

Soort	Status doel	Populatie	Populatie waarde	Instandhoudingsdoelstelling	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
A005 - Fuut	definitief	2200	gemiddelde	Foerageergebied	>	>	B2	4.02
A017 - Aalscholver	definitief	8100	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	A2	
A034 - Lepelaar	definitief	30	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B1	
A037 - Kleine zwaan	definitief	20	gemiddelde	Foerageergebied	=	=		4.01,W
A037 - Kleine zwaan	definitief	1600	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		4.01,W
A040 - Kleine rietgans	definitief	30	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	C	4.02
A041 - Kogans	definitief	4400	gemiddelde	Foerageergebied	=	=		4.02
A041 - Kogans	definitief	19000	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		
A043 - Grauwe gans	definitief	580	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	C	4.02
A045 - Brandgans	definitief	1500	gemiddelde	Foerageergebied	=	=		4.02
A045 - Brandgans	definitief	26200	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		
A048 - Bergeend	definitief	210	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	
A050 - Smient	definitief	10300	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	B1	4.04,W
A051 - Krakeend	definitief	200	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	
A052 - Wintertaling	definitief	280	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	
A053 - Wilde eend	definitief	3800	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B1	
A054 - Pijlstaart	definitief	60	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	
A056 - Slobeend	definitief	60	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	4.02
A059 - Tafeleend	definitief	310	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	4.01,W
A061 - Kuifeend	definitief	11300	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B2	4.01,W, 4.02

A062 - Toppereend	definitief	15800	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	A4	
A067 - Brilduiker	definitief	310	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B2	
A068 - Nonnetje	definitief	180	gemiddelde	Foerageergebied	>	>	A1	4.01,W
A070 - Grote zaagbek	definitief	1850	gemiddelde	Foerageergebied	>	>	A3	
A125 - Meerkot	definitief	3600	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B1	
A132 - Kluut	definitief	20	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	
A140 - Goudplevier	definitief	9700	maximum	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=		
A151 - Kemphaan	definitief	2100	maximum	Foerageergebied	=	=		
A151 - Kemphaan	definitief	17300	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		
A156 - Grutto	definitief	290	gemiddelde	Foerageergebied	=	=		
A156 - Grutto	definitief	2200	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		
A160 - Wulp	definitief	310	gemiddelde	Foerageergebied	=	=		
A160 - Wulp	definitief	3500	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		
A177 - Dwergmeeuw	definitief	85	gemiddelde	Foerageergebied	>	>		
A190 - Reuzenster	definitief	40	maximum	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	A2	
A197 - Zwarte stern	definitief	73200	maximum	Foerageergebied	>	>	A4	
A702 - Toendrarietgans	definitief	behoud	n.v.t.	Slaap- en rustplaats	=	=		4.02

Bijlage 2 Bijzondere soorten (WAARNEMINGEN AFGELOPEN VIJF JAAR)

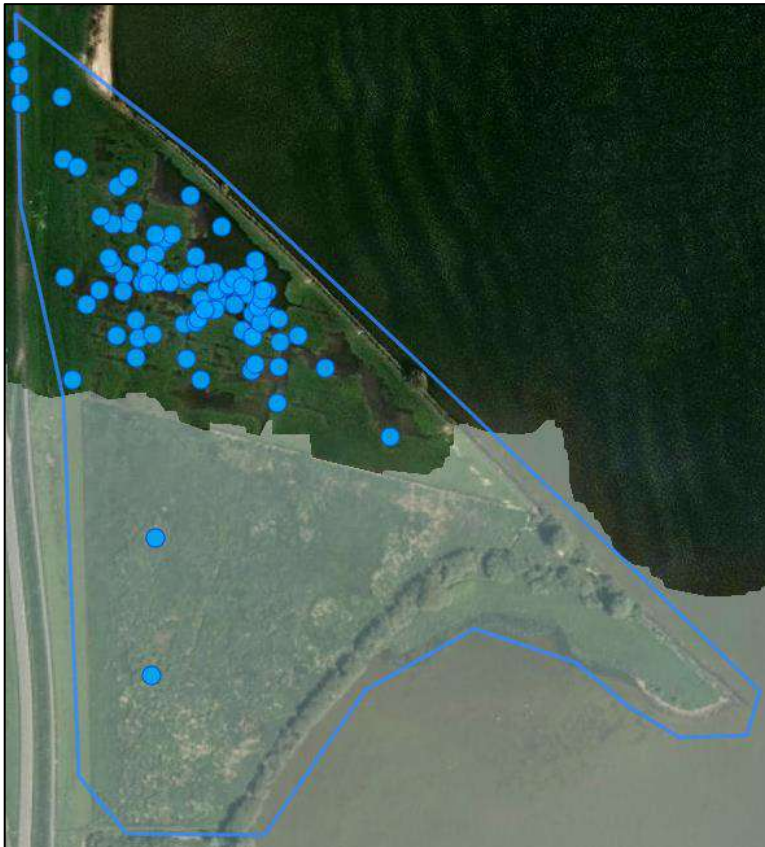
NATURA 2000 DOELSOORTEN

Kemphaan

Bontbekplevier

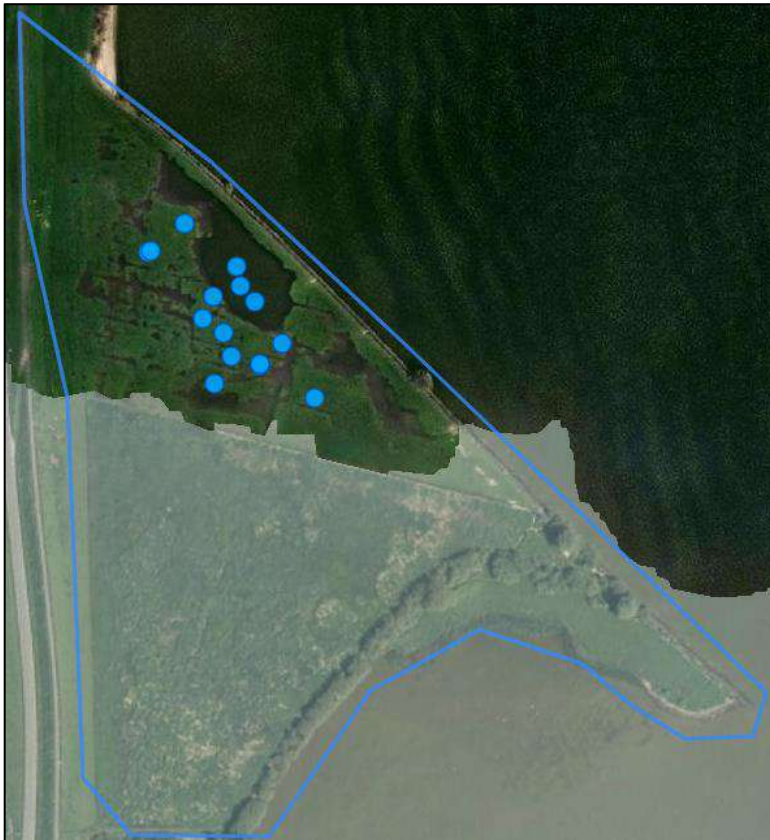
Grutto

Wintertaling

Bergeend

Kluut

OVERIGE SOORTEN

Kwartelkoning

Watersnip

Tureluur

Waterral